

Kans op vaccin Schmallenberg klein

De kans is klein dat er een vaccin komt tegen Schmallenberg. Dat zegt dr. Piet Vellema van de Gezondheidsdienst voor Dieren. Farmaceuten staan niet te springen een vaccin te maken, omdat het niet nodig lijkt veel dieren te gaan inenten.

Een nieuw vaccin ontwikkelen kost miljoenen. Daarom willen farmaceuten vooraf zeker weten dat er veel vraag is naar een vaccin tegen Schmallenberg. Zo'n entstof is er nog niet. Dr. Piet Vellema van de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) zegt dat de farmaceuten niet staan te trappelen een vaccin te gaan maken. "Als het virus zo massaal is rondgegaan als we nu denken, dan hebben veel schapen natuurlijke weerstand opgebouwd. Er zal dan weinig vraag zijn naar het vaccin. Het is niet zeker dat farmaceuten hun ontwikkelingskosten zullen terugverdienen." Een vaccin zou komende zomer wel zinvol zijn om schapen te enten in gebieden die grenzen aan regio's waar het Schmallenbergvirus heeft rondgewaard. Deze dieren hebben nog geen natuurlijke weerstand en krijgen die dan via het vaccin. Hetzelfde geldt voor de jonge oaien die dit voorjaar zijn of worden geboren. Maar de kans lijkt niet groot dat het vaccin er voor de komende dekperiode is. Daarna zal de animo bij farmaceuten om het te ontwikkelen, alleen maar kleiner worden. Immers: de dieren uit de grensgebieden rond de regio's waar Schmallenberg heerste, worden dan mogelijk aan het virus blootgesteld. Zo zullen ze natuurlijke weerstand opbouwen en zal er nog minder behoefte zijn aan een vaccin.

ANTISTOFFENTEST

Om te weten waar die besmettingshaarden van Schmallenberg dit jaar waren, gaat de GD binnenkort bloed tappen en onderzoeken op antistoffen. Dat gebeurt niet zozeer om te weten waar eventueel geënt moet worden, maar wel om na te gaan hoe de Schmallenbergbesmetting zich in Nederland heeft verspreid. Ons land wordt daarvoor ingedeeld in twintig regio's waarin de GD op schapenbedrijven bloedmonsters gaat nemen. Dit onderzoek kan pas starten als er een antistoffentest is. Het Centraal Veterinair Instituut (CVI) werkt er hard aan, samen met de GD. "We hebben enkele prototypes getest, maar deze voldeden nog niet aan onze eisen. Daar is een beetje geluk bij nodig", zegt Vellema. Het CVI heeft al wel een serumneutralisatietest gemaakt om antistoffen van Schmallenberg aan te tonen, maar die is te duur om te gebruiken voor screening op veebedrijven. De test wordt alleen gebruikt voor de eerste experimenten. Zodra er een goedkopere Elisa-test is, wordt die ingezet.

UITDOOFT

Voor het aanstaande dekseizoen komen er waarschijnlijk geen ingrijpende maatregelen tegen Schmallenberg. Vellema verwacht hooguit het advies om jonge oaien niet voor 5 oktober te

Vastgestelde besmettingen

Bedrijven waar het virus is aangetoond tot en met 12 maart 2012. In rood de 101 besmet verklaarde schapenbedrijven. De zwarte stippen zijn besmette runderbedrijven, de gele zijn geitenbedrijven. Het aantal bedrijven dat zich meldde met misvormd geboren lammeren en kalveren is hoger. Het virus is nu nog moeilijk aan te tonen.

(Bron: NVWA)

laten dekken. "Dan lammeren ze niet eerder dan 1 maart af. We zien dit jaar dat na december en januari het aantal bedrijven dat zich meldt, fors afneemt als je dat afzet tegen het aantal bedrijven waar het aflammeren is begonnen. We denken dat Schmallenberg uitdooft na januari."

De GD krijgt de laatste weken nog wel nieuwe meldingen. Het aantal wisselt per week. Opvallend is het aantal misvormde lammeren dat die schapenhouders melden. Het gaat in deze weken om slechts een enkel dier. In december en januari waren het vaker grotere aantallen. De GD bezoekt daarom niet meer alle bedrijven die zich nu melden. Vellema: "Het moet om meer dan een enkel toevallig lam gaan. Eigenlijk heb je meer dan vijf lammeren nodig voor het onderzoek om met zekerheid te zeggen dat het Schmallenberg is of niet."

De GD merkt dat schapenhouders nu ook vaker misvormde lammeren insturen die de afwijkingen niet kregen door Schmallenberg, maar door aandoeningen die elk jaar voorkomen: lammeren met open ruggetje, met slechts één oog of met een afwijking aan de endeldarm. Toch waardeert Vellema de inzendingen. "Er is nog steeds een meldplicht bij afwijkende geboortes. Schapenhouders houden zich daar heel netjes aan." Dierenarts Nelson Speelman in Driel zegt daarentegen dat sommige schapenhouders zich bewust niet melden. "Er is angst om aan te geven. De mensen weten niet wat er dan gaat

gebeuren. Ze willen dat gedoe niet." Hij zegt dat het nog niet gedaan is met Schmallenberg. "Het sluimert nog. Ik had zelf ook nog een lam met matig ontwikkelde kleine hersenen."

OPTIMALE TEMPERATUUR

Ook Vellema weet niet zeker of er op schapenbedrijven de komende weken nog misvormde lammeren geboren zullen worden. "We hebben bij melkkoeien gezien dat er in augustus en september vorig jaar veel uitbraken waren. Daarna namen die af, maar er waren nog enkele meldingen in oktober en begin november. Schapen die in de periode augustus/september tussen de twintig en vijftig dagen drachtig waren, hebben in december/januari die misvormde lammeren gebracht. Ooien die toen nog niet drachtig waren, hebben weerstand opgebouwd. Daardoor hebben hun lammeren geen afwijkingen gekregen. Dat zijn de lammeren die na januari zijn geboren of die nog moeten komen."

Maar hoe zit het dan met de misvormingen van de afgelopen weken? Er zijn er nog steeds, al gaat het om kleinere aantallen. Dat heeft volgens Vellema mogelijk te maken met de knutten, de bloedzuigende insecten die waarschijnlijk het Schmallenbergvirus verspreiden. Die lijken na augustus/september minder effectief het virus over te brengen. Vellema: "Van blauwtong weten we dat knutten een optimale temperatuur nodig hebben om het virus te verspreiden. Ze doen dat niet bij de hoogste temperaturen maar ook niet bij de laagste. Er is ergens een optimum." Wellicht zijn er na september vorig jaar nog dagen met die optimale temperatuur geweest waardoor toen schapen die nog niet eerder besmet waren, alsnog het virus hebben opgelopen. Als ze op dat

moment tussen de twintig en vijftig dagen drachtig waren, liepen hun lammeren de voor Schmallenberg zo kenmerkende afwijkingen op. Dat zijn de misvormde lammeren van de afgelopen weken. Maar deze verklaring is speculatief, want de rol van de knutten is nog niet met zekerheid aangetoond.

ANDERE LANDEN

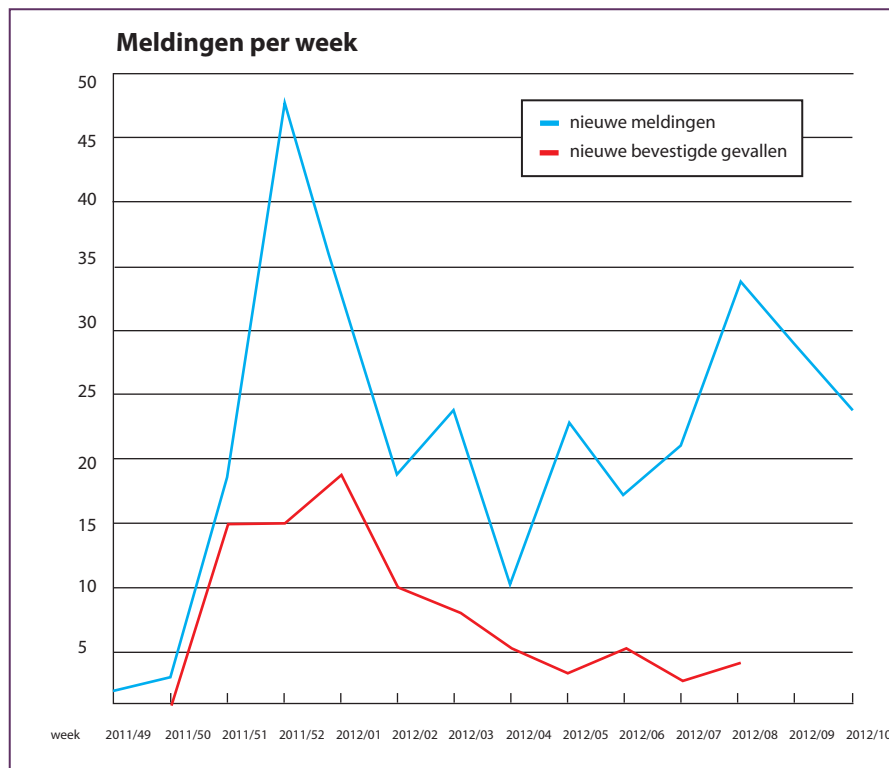
Vreemd is de ontwikkeling in enkele andere landen. Het Schmallenbergvirus lijkt daar weken later te hebben toegeslagen, gezien het aantal meldingen van afwijkende geboortes. Dat is het geval in Frankrijk en Groot-Brittannië. Vellema weet niet hoe dat komt. "Dan moet je de schapenhouderij ter plaatse heel goed kennen. Je moet weten wanneer het aflammeren op de bedrijven daar begint."

KALVEREN

In ons land melden zich de laatste tijd vooral steeds meer rundveehouders omdat er misvormde kalveren worden geboren. Dat is wel terug te voeren op de beruchte maanden augustus en september van vorig jaar. Koeien die toen zestig tot 120 dagen drachtig waren, kalverden de laatste tijd af. In feite gebeurt daar dus hetzelfde als bij schapen.

FINANCIËLE SCHADE

Het is nog niet bekend hoe groot de financiële schade op schapenbedrijven is. Wageningen UR wil het gaan onderzoeken, maar heeft er nog geen geld voor. De kennisinstelling onderzocht ook de economische gevolgen van blauwtong en varkenspest. <<

Aantal schapenbedrijven dat zich per week meldde met verdenkingen van Schmallenberg (in blauwe lijn) en het aantal wekelijks vastgestelde besmettingen na onderzoek (de rode lijn). Het aantal bedrijven waar de lammertijd is begonnen, neemt hard toe, terwijl het aantal meldingen juist iets afneemt. Het virus is dus over het hoogtepunt heen. (Bron: NVWA)

Effect van weren insecten is onduidelijk

Waarschijnlijk zorgen stekende insecten voor de verspreiding van het Schmallenbergvirus. Hadden schapen die vorige zomer behandeld waren met insectenwerende middelen daardoor minder kans besmet te raken? Het lijkt logisch, maar zeker is dat niet. Om dat met zekerheid te kunnen zeggen, is onderzoek nodig naar het gebruik van die middelen. De GD vraagt het wel aan de bedrijven die bezocht worden in het kader van Schmallenberg. Maar het blijkt lastig om bedrijven goed te kunnen vergelijken. Het gebruikte middel moet hetzelfde zijn, de fase van de dracht van de schapen, de regio, etcetera. Toch hoopt de GD de invloed van insectenwerende middelen binnenkort beter in beeld te hebben.